RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU EXERCITAREA ATRIBUŢIILOR ÎN SECTORUL PUBLIC ÎN SITUAŢIE DE CONFLICT DE INTERESE

Alexandru HEMEI

CZU: 343.222:343.35 alexandru.hemei99@gmail.com

The actuallity of research topic lies is in the clash of contemporary society with the illegal achievement of personal aims taking advantage of the status that the person has in the public system. All these proceedings and research from the phrase „conflict of interests".

Pornind de la esenţa noţiunii de ,,conflict de interese", distingem următoarele consideraţii generale referitor la acest tip de infracţiune care menţionează că un **conflict de interese** este o situaţie în care o persoană sau organizaţie este implicată în mai multe interese, de exemplu, interese financiare sau de altă natură, ce pot corupe sau afecta major luarea deciziilor corecte şi imparţiale de către acea persoană sau organizaţie.

„Un conflict de interese este un set de circumstanţe unde există riscul ca raţionamentul profesional sau acţiunile legate de un interes principal vor fi în mod nejustificat influenţate de un interes secundar". *Interesul principal* se referă la principalele obiective de profesie sau activitate, cum ar fi protecţia clienţilor, starea de sănătate a pacienţilor, integritatea de cercetare sau atribuţiile unei funcţii publice. *Interesul secundar* include beneficiul personal care nu este limitat doar la un câştig financiar, ci şi alte motive, precum dorinţa de a face favoruri pentru familie şi prieteni sau dorinţa pentru avansare pe plan profesional. Aceste interese secundare nu sunt tratate ca un element negativ în sinea lor, dar sunt inacceptabile, atunci când acestea afectează interesul principal. Reglementări privind conflictul de interese în spaţiul public se concentrează în principal pe relaţii financiare, deoarece acestea sunt mai obiective şi cuantificabile, şi implică, de obicei, mediul politic, juridic sau medical.

Generalizând la cele expuse mai sus, obiectul juridic generic al infracţiunii urmăreşte ocrotirea relaţiilor sociale cu privire la buna desfăşurare a activităţii de serviciu în sfera publică [1].

Scopul primordial al acestei cercetări este de a elucida că conflictul de interese este un virus al sitemului public şi al activităţii care se desfăşoară în el, la fel şi de a identifica măsuri necesare care previn şi combat dezvoltarea conflictului de interese.

Obiectivele propuse:

1. Cercetarea elementului de ,,conflict de interese" în publicaţii ştiinţifice autohtone şi străine, dar şi în practica judiciară.

2. Studierea legislaţiei pentru elaborarea ulterioară de măsuri şi procedee pentru combaterea conflictului de interese.
3. Cercetarea practicii judiciare care relatează evident desfăşurarea conflictului de interese.

În condiţiile unui mediu al sectorului public în schimbare rapidă, conflictul de interese reprezintă întotdeauna un motiv de îngrijorare. Încercarea de a controla prea strict exercitarea intereselor personale poate intra în conflict cu alte drepturi sau poate fi imposibilă sau contraproductivă în practică, ori poate determina situaţia ca unele persoane să nu mai dorească să ocupe o funcţie publică. Deşi un conflict de interese nu înseamnă *ipso facto* corupţie, există o recunoaştere a faptului că apariţia unor conflicte între interesele personale şi obligaţiile publice ale funcţionarilor publici, dacă nu este tratată corespunzător, poate duce la corupţie. Obiectivul unei politici adecvate privind conflictul de interese nu constă doar în simpla interzicere a intereselor de natură privată ale funcţionarilor publici, chiar dacă o asemenea metodă ar fi posibilă, ci acela de a susţine corectitudinea deciziilor politice şi administrative oficiale şi a administraţiei publice în general, recunoscând faptul că un conflict de interese nesoluţionat poate conduce la un abuz în serviciu. Pe de altă parte, sub raport legislativ, trebuie avută în vedere o corelare a reglementării conflictului de interese din punctul de vedere al legii administrative şi penale.

Prin urmare, stabilim:

1. Conceptul de „funcţie publică” se află în strânsă corelaţie cu noţiunea de „interes public”, ambele urmărind satisfacerea interesului general.
2. Funcţionarul public îşi desfăşoară activitatea în scopul realizării interesului public şi ca atare, în exercitarea funcţiei, are îndatorirea de a considera interesul public mai presus decât interesul personal.
3. Din categoria celor care prestează servicii de interes public fac parte acele entităţi care, prin activitatea pe care o desfăşoară, sunt chemate să satisfacă anumite interese generale ale membrilor societăţii.

Menirea unui tratament corespunzător cu privire la conflictul de interese nu constă doar în punerea interdicţiei funcţionarului public de a-şi realiza interesele personale, dar şi formarea unui concept sănătos de adoptare corectă şi responsabilă a unor decizii cu tentă politică sau administrativă premeditând anumite cazuri care, fiind nesoluţionate la timp, pot duce la dezastre autoritare. În relaţiile de natură legislativă este preferanbil ca să fie luate în calcul doar normele care au conotaţie penală pentru a soluţiona problematica penală a intereselor. Preîntâmpinarea unui conflict de interese existent poate corecta şi alţi funcţionari publici care sunt predispuşi la săvârşirea unei astfel de infracţiuni ca să se evite ulterior scoaterea lui din funcţie sau returnarea în mod forţat sau benevol a bunurilor infracţionale ale interesului său. Infracţiunea de conflict de interese a fost reglementată în vederea alinierii legislaţiei penale moldave la standardele europene privind protejarea integrităţii funcţionarilor publici, a mediului concurenţial, calităţii serviciilor, prevenirea conflictelor de interese, garantarea

independenţei şi imparţialităţii prestatorilor de servicii adiţionale, precum şi a desfăşurării corecte a procedurilor de achiziţie, asigurându-se astfel un tratament egal pentru toţi operatorii economici.

Considerăm că nu putem pune semn de egalitate între infracţiunile de corupţie, pe de o parte şi, infracţiunea de exercitare a atribuţiilor în sectorul public în situaţie de conflict de interese, pe de altă parte. Aceasta deoarece infracţiunile de corupţie nu pot să existe în afara unei remuneraţii ilicite, fapt care impune necesarmente existenţa unui corupt, pe de o parte, şi a unui corupător, pe de altă parte.

Per a contrario, în cazul exercitării atribuţiilor în sectorul public în situaţie de conflict de interese, nu mai este nevoie de cele două persoane tipice infracţiunilor de corupţie. Or, aşa cum rezultă din textul de lege prevăzut la art.326[1] CP RM, beneficiul acţiunii prejudiciabile comise în calitate de persoană publică, respectiv persoană cu funcţie de demnitate publică, manifestată alternativ în: soluţionarea unei cereri, demersuri sau plângeri, adoptarea unui act administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terţe, a unui act juridic, luarea unei decizii sau participarea la luarea unei decizii, şi-l asumă tocmai aceasta (beneficiul este pentru sine sau pentru o persoană apropiată persoanei publice, sau persoanei cu funcţie de demnitate publică), constituind totodată şi mijlocul care îl impulsionează pe subiectul infracţiunii să adopte un comportament incorect, neonest şi părtinitor [2].

Infracţiunea de conflict de interese este văzută ca o circumstanţă prin care funcţionarul public prin acţiunile sale de realizare a interesului personal, periclitează buna funcţionalitate a instituţiilor de stat prin care se urmăreşte obţinerea de bunuri în patrimoniul personal. Noţiunea de conflict de interese nu include o pluralitate de tipuri de interese, ci doar pe cel personal, care prin împuternicirea pe care o are funcţionarul îşi realizează scopurile personale.

Infracţiunile în cauză au în calitate de produs al infracţiunii: 1) cererile, demersurile sau plângerile soluţionate de către făptuitor; 2) actul administrativ adoptat de către făptuitor; 3) actul juridic încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terţe, de către făptuitor; 4) decizia luată de către făptuitor; 5) decizia la a cărei luare a participat făptuitorul. Concomitent, remarcăm că în prezenţa circumstanţei agravante consemnate la lit.b) alin.(2) art.326[1] CP RM produsul infracţiunii îl reprezintă cererea, demersul, plângerea, actul administrativ, actul juridic sau decizia, legată de negocierea, gestionarea sau executarea mijloacelor financiare din fonduri publice sau din fonduri externe. Mai mult ca atât, apreciem că actul normativ emis, aprobat sau adoptat de către potenţialul infractor, nu este produsul infracţiunilor de exercitare a atribuţiilor în sectorul public în situaţia de conflict de interese, fapt prevăzut în mod expres în stipulaţiunea consemnată la alin.(3) art. 326[1] CP RM [3].

Referinţe:

1. EŞANU, A. Incriminarea exercitării atribuţiilor de serviciu în situaţie de conflict de interese: Argumente Pro şi Contra. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, 2019, p. 62.

2. LAZĂR, A. *Conflictul de interese – o analiză comparativă*, publicat pe site-ul http://www.universuljuridic.ro/conflictul-de-interese-o-analiza-comparativa.
3. Codul penal al Republicii Moldova nr.985, din 2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.72-74 din 4.04.2009.

Recomandat
***Adriana EȘANU**, dr., conf.univ.*